

*Лисак М. В.,
здобувач вищої освіти освітнього ступеня «магістр»
спеціальності 183 «Технології захисту навколишнього середовища»
Краснов В. П.,
д. с.-г. н., професор, кафедра екології та природоохоронних технологій,
Державний університет «Житомирська політехніка»*

ЗАПАСИ КОРМОВИХ ТРАВ КОЗУЛІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ У НАСАДЖЕННЯХ РІЗНОГО ПОРОДНОГО СКЛАДУ

Дослідження проводились у насадженнях філії «Сарненське ЛГ» з метою визначення запасів кормових трав козулі європейської у зоні досліджень. Встановлено, що найвища місткість кормових трав притаманна вільшаникам, вербнякам та ясенникам, а найнижча – чистим соснякам та березнякам (табл. 1). У чистих середньовікових і пристигаючих високоповнотних соснових насадженнях у трав'яному покриві відсутні види, які є кормовими для досліджуваних тварин, але є значні запаси вічнозелених чагарничків порядку вересовітих (чорниця, брусниця, верес, багно, буяхи). Дані види є типовими для соснових і сосново-березових лісів і у весняний період характеризуються значною величиною кормової фітомаси. В окремих типах лісу запаси фітомаси чорниці складають 19 – 23 ц/га, а вересу – до 40 ц/га. Серед інших зимово-зелених рослин у змішаних насадженнях важливу кормову роль для козулі європейської відіграють барвінок малий, горлянки женецька та повзуча, розхідник плющолістий, печіночниця звичайна.

Величина фітомаси трав у березниках може бути значною, але серед них переважають некормові види. У сосново-листяних лісах спостерігається зміна травостою по сезонам. Найбільш поширеними тут є різні види злаків: костриця овеча, біловус стиснутий, куничник наземний. Проте ці види створюють кормову фітомасу для козулі лише з кінця квітня. Чисті осичники та ліси з пануванням осики у верхньому ярусі перевищують по урожайності кормових трав чисті березняки майже у всіх типах умов місцезростання. Вільшаники характеризуються значними запасами кропиви, гравілатів, ситників та щучника дернистого. Характерними представниками травостою у вербняках є різні види осок (переважно купинних), види гадючників, вербозілля звичайне та перестріч лучний.

Таблиця 1

Запаси надземної фітомаси трав на початку та у кінці періоду вегетації у різних типах лісів, кг/га

Категорії насаджень	Весна			Осінь		
	середні	мін	макс	середні	мін	макс
Сосняки	92	0	225	86	0	408
Сосново—листяні	205	9	382	153	0	446
Березняки	94	16	148	48	14	112
Осичники	196	37	345	54	32	185
Вільшаники	320	35	673	72	6	219
Вербняки	274	54	564	212	80	408
Вербняки	282	85	528	83	47	162
Ясенники	290	102	566	121	56	229

Слід також відмітити, що деякі типи угідь не використовуються козулею звичайною навіть при її значній чисельності. До таких територій слід віднести чисті сосняки зеленомошники віком від 20 до 40 років, сосново-листяні насадження з незначним поширенням злаків, чисті березняки з переважанням у травостої некормових видів. Питання щодо кормової ємності лісових угідь потребує подальших досліджень у різних регіонах, а також із розуміння того, що термін - „природна кормова ємність угідь” є частиною загальної продуктивності мисливських угідь, куди входять інші характеристики (захищеність від хижих тварин, браконьєрство, фактори діяльності людини, придатність угідь для розмноження, конкурентність з іншими видами, тощо).